

SOCIALFÖRVALTNING

Handläggare: Therese Lantz
Titel: Förvaltningsjurist
E-post: therese.lantz@norrtalje.se

Till: Socialnämnden

Socialnämndens riktlinjer för ekonomiska behov, behov av boende och Bostad först

Förslag till beslut

Socialnämndens arbetsutskott föreslår

1. Socialnämnden antar riktlinjer för ekonomiska behov, behov av boende och Bostad först i enlighet med bilaga 1 Socialnämndens riktlinjer för ekonomiska behov, behov av boende och Bostad först 2025-04-08.
2. Socialnämnden upphäver följande:
 - riktlinjer för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd 2022-04-07,
 - riktlinjer för bistånd till boende 2022-04-07,
 - riktlinjer för bostad först 2023-11-30 och
 - beslut om tillfälligt boende vid socialnämndens akutboende 2024-05-30.
3. Socialnämnden uppdrar åt socialförvaltningen att revidera paragrafer i riktlinjerna utifrån den nya socialtjänstlagen när denna träder i kraft.
4. Riktlinjerna träder i kraft omedelbart förutom i den delen som avses under rubriken "Underlag för beslut" på s. 8 i riktlinjerna som träder i kraft 2025-10-01.

Sammanfattning

Det föreslås att socialnämnden antar nya riktlinjer för ekonomiska behov, behov av boende och Bostad först i enlighet med bilaga 1 Socialnämndens riktlinjer för ekonomiska behov, behov av boende och Bostad först 2025-04-08.

Vidare föreslås att socialnämnden upphäver följande:

- riktlinjer för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd 2022-04-07,
- riktlinjer för bistånd till boende 2022-04-07,
- riktlinjer för bostad först 2023-11-30 och
- beslut om tillfälligt boende vid socialnämndens akutboende 2024-05-30.

Det föreslås att socialnämnden uppdrar åt socialförvaltningen att revidera paragrafer i riktlinjerna utifrån den nya socialtjänstlagen om/när denna träder i kraft.

Slutligen föreslås att riktlinjerna träder i kraft omedelbart förutom i den delen som avser Underlag för beslut som föreslås träda i kraft 2025-10-01.

Ärendet

Bakgrund befintliga riktlinjer

Socialnämnden antog riktlinjer för ekonomiskt bistånd den 9 december 2012. Riktlinjerna har reviderats vid ett antal tillfällen, senast den 7 april 2022, § 40, SN 22-198. Den 21 oktober 2021 antog socialnämnden riktlinjer för bistånd till boende inom socialnämndens ansvarsområde, § 106, SN 19-776. Den 30 november 2023 antog socialnämnden riktlinjer för insatsen bostad först § 190, SN 23-622. Den 30 maj 2024 fattade socialnämnden beslut om bistånd till tillfälligt boende vid socialnämndens akutboende, § 109, SN 24-712.

Förslag till nya riktlinjer

Allmänt

Befintliga riktlinjer och beslut ovan är inte i enlighet med socialnämndens riktlinjer för styrande dokument som socialnämnden antog 3 oktober 2024 (§ 183, SN 24-1059).

Socialförvaltningen har därför gjort en översyn av befintliga riktlinjer och beslut rörande ekonomiskt bistånd och bistånd till boende.

Riktlinjerna som föreslås syftar till att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i socialnämndens verksamheter som handlägger ärenden om ekonomiskt bistånd, bistånd till boende och Bostad först. Riktlinjerna utgör ett komplement till gällande lagstiftning och föreskrifter. Riktlinjerna anger vad som ska anses vara skälig levnadsnivå i normalfallet men ska inte tolkas som absoluta regler. En individuell bedömning ska alltid göras. Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation. Även de krav som ställs på individen ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar.

Förslaget till riktlinjer är i enlighet med riktlinjer för styrande dokument i socialnämndens verksamhet. Dels föreslås att samtliga befintliga riktlinjer och beslut samlas i en riktlinje. Vidare har sådant som framgår av lag och föreskrifter tagits bort i förslaget. Strukturen i förslaget följer till största delen Socialstyrelsens allmänna råd för ekonomiskt bistånd (SOSFS 2013:1).

Det föreslås i vissa fall att beloppsgränser eller tidsgränser anges. Detta bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för socialnämnden utan är till för att underlätta tillämpningen av delegationsordningen.

Vidare föreslås att vissa beloppsgränser justeras för att följa samhällsutvecklingen inom berörda områden. Konsekvenserna av förslagen i dessa avseenden anges nedan under ekonomiska konsekvenser.

Förslag i riktlinjer gällande kommunikering

Vad avser innehållet i ärendehandläggningen föreslås att riktlinjerna ska reglera hur kommunikering med enskilda ska göras. I 25 § förvaltningslagen (2017:900) – FL anges att en myndighet innan den fattar ett beslut i ett ärende ska, om det inte är uppenbart obehövligt, underrätta den som är part om allt material av betydelse för beslutet och ge parten tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet. Vidare anges i 25 § p. 3 FL att en myndighet får avstå sådan kommunikation om ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver att beslutet meddelas omedelbart.

Socialnämnden föreslås besluta att kommunikering ska ske i alla ärenden som avser nyansökan samt i de fall utredningsunderlaget visar att den enskildes ansökan kommer att avslås i sin helhet. Detta då socialnämnden bedömer att det är uppenbart obehövt att kommunicera beslutsunderlag i de fall den enskilde får helt bifall på sin ansökan samt då socialnämnden bedömer att det är ett väsentligt enskilt intresse att få beslut i ärende och få det delvisa biståndet utbetalt utan dröjsmål.

Förslag i riktlinjer gällande underlag för beslut

Socialnämnden har tidigare inte begärt in samtliga handlingar inför beslut i de fall ansökan inkommit via e-tjänst och varit återkommande. I kvalitetsberättelsen för 2024 identifierades att socialnämnden en brist i likabehandling av invånare då ansökningar behandlades olika beroende på hur de inkom till socialnämnden. Det föreslås nu att samtliga ansökningar ska behandlas likvärdigt genom att underlag för beslut ska inkomma i samtliga fall. Detta är en betydande förändring för många invånare som söker ekonomiskt bistånd och bedömning görs därför att denna förändring behöver föregås av en informationsinsats innan beslutet träder i kraft. Det bedöms olämpligt att genomföra denna förändring innan semesterperiod varför det föreslås att riktlinjerna i denna del träder i kraft 1 oktober 2025.

Förslag i riktlinjerna avseende Bostad först

I förslag till riktlinjer för Bostad först föreslås att enskild som beviljats insats Bostad först ska få insatsen verkställd senast inom sex månader från dagen för beslut. Vidare föreslås att insatsens omfattning ska fastställas till max 20 timmar per vecka inför inflyttning under en månad samt därefter max 3 timmar per vecka. I denna del har bedömning gjorts enligt följande.

Insatsen Bostad först infördes i Norrtälje i början av 2024 och är delvis finansierad via statsbidrag. För 2024 ansökte socialnämnden om statsbidrag om 968 tkr och beviljades 443 tkr. För 2025 ansökte socialnämnden om statsbidrag om 1436 tkr och beviljades ca 700 tkr. Bedömning görs att det inte är troligt att socialnämnden kommer att beviljas statsbidrag som helt motsvarar kostnaderna för verksamheten. Genom det beviljade statsbidraget för 2025 kan socialnämnden bedriva verksamheten med nuvarande personalstyrka och befintligt lägenhetsbestånd. Kapaciteten för insatsen uppgår i dag till 20 hyresgäster. Inom denna ram kan socialnämnden bevilja enskilda insatsen Bostad först med boende och bostadscoach upp till 20 timmar i veckan i ett inledande skede upp till en månad efter verkställd insats samt därefter upp till 3 timmar per vecka under insatstiden.

I slutet av mars 2025 hade 17 personer en beviljad insats varav 15 hade flyttat in i ett boende. Utifrån att insatsen infördes under 2024 och längden på insatsen är två år med möjlighet till ytterligare sex månaders förlängning avseende coachande insats i boendet har socialnämnden snart uppnått maximal kapacitet för verksamheten. Socialnämnden gör regelbundet bedömningar av om insatsen är lämplig för den enskilde och bedömning görs att viss omsättning kommer att göras framöver utifrån dessa bedömningar. Den största omsättningen kommer troligen att ske under 2026 då majoriteten av besluten fattades 2024. Med dessa förutsättningar bedöms 6 månader som en skälig verkställighetstid för insatsen. Inom ramen för dessa sex månader har socialförvaltningen kontinuerlig kontakt och planering med den enskilde. Den enskildes rätt till boende för att lösa nödsituation provas också kontinuerligt under denna tid.

Rekommendationer från Socialstyrelsen som inte ingår i förslaget

Gällande vuxnas studier

I SOSFS 2013:1 anges följande:

Om den ena parten studerar och studierna är en förutsättning för den framtida försörjningen, bör socialnämnden inte ställa som villkor för ekonomiskt bistånd att han eller hon avbryter studierna för att stå till arbetsmarknadens förfogande. Om den studerande däremot har faktiska möjligheter att utan studierna få arbete som medför stadigvarande försörjning, kan det vara rimligt att han eller hon söker arbete för att kunna bidra till familjens försörjning. Den studerande bör dock få fullfölja påbörjad termin eller kurs.

Motivering till varför undantaget inte föreslås ingå i riktlinjer

Detta undantag finns inte i befintliga riktlinjer. Det går därför inte att prognostisera ekonomiska konsekvenser av ett sådant undantag. Det skulle också vara förenat med stora svårigheter att på ett rättssäkert och kontinuerligt sätt bedöma i vilka fall en enskild som studerar har faktiska möjligheter att utan studier få arbete.

Förslag till beslut

Det föreslås att socialnämnden antar nya riktlinjer för ekonomiska behov, behov av boende och Bostad först i enlighet med bilaga 1 Socialnämndens riktlinjer för ekonomiska behov, behov av boende och Bostad först 2025-04-08.

Vidare föreslås att socialnämnden upphäver följande:

- riktlinjer för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd 2022-04-07,
- riktlinjer för bistånd till boende 2022-04-07,
- riktlinjer för bostad först 2023-11-30 och
- beslut om tillfälligt boende vid socialnämndens akutboende 2024-05-30.

Det föreslås att socialnämnden uppdrar åt socialförvaltningen att revidera paragrafer i riktlinjerna utifrån den nya socialtjänstlagen om/när denna träder i kraft.

Slutligen föreslås att riktlinjerna träder i kraft omedelbart förutom i den delen som avser Underlag för beslut som föreslås träda i kraft 2025-10-01.

Ärendets beredning

Ärendet har samberetts med familjehem- och insatsenheten.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag gällande skälig boendekostnad

Förslaget i riktlinjerna baseras på en genomsnittlig hyreskostnad innefattande Försäkringskassans beräkning av högsta godtagbara boendekostnad för övriga kommuner i landet (ej Storstockholm), det kommunala bostadsföretaget samt privat hyresvärd i kommunen. Nedan följer en redogörelse av högsta godtagbara boendekostnad utifrån föreslagna riktlinjer samt ökning i procent.

Riktlinjer 2022		Föreslagna riktlinjer	Ökning i procent
1 person	6 500	6 700	3 %
2 personer	7 000	8 000	5 %
3 personer	8 000	9 300	16 %
4 personer	9 400	11 400	21 %
5 personer	10 500	12 100	15 %

Förslaget innebär att socialnämndens kostnader för ekonomiskt bistånd till boendekostnader kommer att öka. Idag är det inte möjligt att beräkna exakta ekonomiska konsekvenser av förslaget. En anledning är att det inte går att få ut statistik över hur många personer som ingår i de hushåll som idag beviljas bistånd till boendekostnader eller i hur många fall ekonomiskt bistånd i dagsläget avslås i den delen som överstiger nuvarande riktlinjer. Vid stickprovskontroller har det uppmärksamats att en förändring i riktlinjerna inte bör omfatta majoriteten av hushållen. Den sammantagna bedömningen är att kostnaden skulle uppgå till ca 2500 tkr och att den ökade kostnaden kan hanteras inom befintlig budget.

Alternativt förslag

Det alternativa förslaget baseras på tidigare sätt att räkna ut högsta godtagbara boendekostnad vilken i sin tur baserats på det kommunala bostadsföretaget med viss justering utifrån Försäkringskassans genomsnittliga boendekostnad. Anledningen till att detta alternativ inte föreslås i riktlinjerna är att det bedöms begränsa invånares möjligheter till bosättning i hela kommunen och att det finns en risk för att nivåerna bidrar till segregation.

Riktlinjer 2022		Alternativt förslag	Skillnad i procent
1 person	6 500	6 700	3 %
2 personer	7 000	7 600	9 %
3 personer	8 000	8 900	11 %
4 personer	9 400	10 800	15 %
5 personer	10 500	12 000	14 %

Förslaget innebär att socialnämndens kostnader för ekonomiskt bistånd till boendekostnader kommer att öka. Med samma resonemang som ovan är den sammantagna bedömningen att kostnaden skulle uppgå till ca 2200 tkr och att den ökade kostnaden kan hanteras inom befintlig budget.

Förslag i riktlinjer avseende ekonomiskt bistånd till bredband

I nuvarande riktlinjer regleras inte någon högsta godtagbar kostnad för bredband. Det föreslås att socialnämnden beslutar att som regel beviljas 300 kronor. Vid en genomgång av befintliga beslut har det i genomsnitt beviljats 200 kronor för bredband. I förslaget till riktlinjer föreslås att högsta godtagbara kostnad för bredband ska vara 300 kronor. Beräkningen av de ekonomiska konsekvenserna har utgått ifrån förutsättningen att samtliga hushåll som söker ekonomiskt bistånd beviljas bistånd till bredband med 300 kronor. Kostnadsökningen beräknas bli 930 tkr och bedöms rymmas inom befintlig budget.

Förslag i riktlinjer avseende ekonomiskt bistånd till spädbarnsutrustning

I nuvarande riktlinjer kan ekonomiskt bistånd till spädbarnsutrustning beviljas med upp till 10 % av prisbasbeloppet. År 2025 motsvarar det 5,9 tkr. Det föreslås att ekonomiskt bistånd som regel ska kunna beviljas med 17 % av prisbasbeloppet vilket för 2025 motsvarar ca 10 tkr. Det varierar från år till år hur många som söker ekonomiskt bistånd till spädbarnsutrustning och har inte överstigit 15 sökande på ett år. Om 15 personer ansöker om och beviljas detta skulle det innebära en kostnadsökning om ca 62 tkr vilket bedöms rymmas inom befintlig ram.

Förslag i riktlinjer avseende rättshjälpsavgift

I nuvarande riktlinjer anges att ekonomiskt bistånd som regel inte beviljas för rättshjälpsavgift. Socialstyrelsen rekommenderar att socialtjänsten beviljar ekonomiskt bistånd till denna kostnadspost vilket är det som föreslås i förslaget till riktlinjer. Rättshjälpsavgiften uppgår till maximalt 10 tkr/år. Utifrån att bistånd till denna kostnad inte har beviljats tidigare samt utifrån att antalet personer som sökt bistånd till denna kostnad har understigit en person per år görs en uppskattning att förslaget skulle innebära en kostnadsökning för nämnden om 30 tkr (tre personer beviljas biståndet under ett år). Detta bedöms rymmas inom befintlig ram.

Konsekvenser för barn

Enligt artikel 3 i barnkonventionen ska det vid alla beslut som rör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

Enligt artikel 27 i barnkonventionen har barn rätt till skälig levnadsstandard, till exempel bostad, kläder och mat.

Beslutet om nya riktlinjer bedöms röra barn framför allt i följande avseenden. För det första föreslås en tydlighet avseende planering mot självförsörjning, vilket tidigare inte har reglerats i riktlinjer. Tydligheten i detta avseende kommer att påverka arbetssätt och metoder vilket i sin tur förväntas bidra till att vuxna med barn kommer ut i egenförsörjning snabbare. Detta bedöms vara i enlighet med barns bästa enligt barnkonventionens artikel 27. Vidare föreslås en höjning av högsta godtagbara boendekostnad vilket i sin tur möjliggör för enskilda med barn att behålla befintlig bostad. Detta bedöms också vara i enlighet med barns bästa och förenligt med barnkonventionens artikel 27.

Det föreslås också att socialnämnden vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap och när beslut om att aktivera kontinuitetsplaner för extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap har fattats får betala ut ekonomiskt bistånd i enlighet med ansökan enligt 4 kap. 2 § SoL. Detta bedöms också vara i enlighet med barns bästa och förenligt med artikel 27 i barnkonventionen.

Slutligen föreslås några beloppsjusteringar för att möta samhällsutvecklingen som bedöms medföra positiva konsekvenser för barn och därmed förenligt med barnkonventionen.

Landsbygds- och skärgårdsperspektiv

I riktlinjerna föreslås att den som är arbetssökande kan beviljas ekonomiskt bistånd till SL-kort. Detta bedöms ha en positiv påverkan på både landsbygd och skärgård utifrån att enskilda får förutsättningar att söka arbete i hela kommunen.

Catarina Odenberg
Förvaltningsdirektör
Socialkontoret

Kerstin Winberg
T.f. avdelningschef försörjning och arbete
Socialkontoret

Bilagor

1. Förslag till riktlinjer för ekonomiska behov, behov av boende och Bostad först 2025-04-08.
2. Befintliga riktlinjer för ekonomiskt bistånd senast reviderade 2022-04-07.
3. Befintliga riktlinjer för boende inom socialnämndens ansvarsområde antagna 2021-10-21.
4. Beslut om tillfälligt boende 2024-05-30.

Beslut skickas till

Förvaltningsdirektör
Avdelningschef försörjning och arbete
Avdelningschef barn och vuxna
Avdelningschef stöd och utveckling
Förvaltningsjurist